

ბ ა ვ ი თ ი დ ი რ ს			
თვე	მან.	თვე	მან.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 80
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შუბრი

ივერიის

გაზეთის დასაყვიად და ექვსი განცხადებამ დასაქმდნენ უნდა მომხრობინ: თუთონ რედაქციის ექვსი, ავტორის ქება, თ. განაცხადის ჰეგლის პირადი, ავტ. გრუზინის სახელში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცხადებების საზოგადოებრივი მხარის სახელში სასაზღვროს ქებაზე. დასი განცხადების: ნეფელპრევი სტრუქ. ნი რეკ. კაპოვი.

1877--1891

საპალიტიკო და სალიტერატურა გაზეთი

1877--1891

ივერიის

გამოგზ 1891 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

მისაც კსუსს დაიპყროთ ბაზათი ან 1891 წლისთვის, მივიპარტო ს.

თულისში: ა) თითონ რედაქციის, ნიკოლოზის ქუჩაზე, ვარანცოვიძის პირდაპირ, ბ. გრუზინის ქუჩის სახელში, № 21; ბ) ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების "კანცელარია", სახლის ქუჩაზე, თავდაზნაურთა საადილო-მამული ნაწიის ქარდასლის გულერიაში.

ცვლილების გარე მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შექმნის ადრესით: Вь Тифлисе. Вь редакцію газеты "ИВЕРІЯ".

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ ავი გაზეთის გაცხადების გამო შესწავლის მიუხედავად იქნება მარტო ამ სულის-მომქურთა წინაშე, ვისც გაცხადის დავეკითხეთა შესასწავლად ფულს პირდაპირ რედაქციას და ან "წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას" განცხადებაში წარმოადგინოს, ანუ გამოგზავნის. გაზეთის ფული დაეჭვილია გაზეთს საგარეო, ხოლო სრული პრობანის გაცხადის დავეკითხის გამავრცელებელ უნდა აქნეს დაგზავნულ.

ბ.ნ. ა. ცვაგარელს ამ სიტყვის შედეგ ნინათვის.

* სახალხო და საქონლის მატარებელში, რომელიც განჯიდან ტფილისში მოიღობდა, ამ თვის 11 კინის გზის განდარბების პოლიციის მოხელეებმა აღმოაჩინეს ოთხი ფუთი ბაჭყალადავადელი ჩი.

ამავე განდარბებმა მეორე დღეს ნავთობის ახლოს აღმოაჩინეს მატარებელში კიდევ ერთი ფუთი ბაჭყალადავადელი ჩი. განდარბების პოლიციამ ჩი ტფილისის დამოაწნაში განაგზავნა.

* ჩვენ მივიღეთ ბან ქიხოსრო მახარაძისგან მის მიერ დამოაჩენილი "ივერიის" შედრეული შეიღ თუმან ნახევარი და 5 წკა, ფული განსვენებული დ. შ. ბაქრაძის ფონდის სასარგებლოდ. ამ ფონდისა იყო დღემდე 1598 მან. 32 კა. შესდგა ამონად 1673 მან. 87 კა.

* ოქმობრიდამე მივიღეთ ქებ მარია ჩაივაძისგან გამართულის ქართულ წარმომადგენის ფულის ერთი თუმანი წინამძღვრობით-ქარის გრეიუნერო სკოლის სასარგებლოდ.

* საკორინთლოს წმინდის ნიკოლოზის ეკლესიის შემოსწრა ზარი ხალხის ქალაქში მცხოვრებელმა იევენ შოისქემ ტრამბიქემ, კრებულ ეკლესიისა მაგლობას უძღვრის შემოაწირველს.

* ფოთი: ნიეთიერი მღვდამარეზა ჩენის ქალაქისა უფიქურეს მღვდამარეზაში და რომ ამ გაქირებისათვის რამე წამალი აღმოაჩინათ,

სია გიორგიშვილი, შუადამისს ვილაპაც კარი დაუბრუნა და დაუხანა:

— ლეთისავე, ლეთისავე!..

იმან შინადამ მიმსკა ხმა:

— ენა ხარ, ვა გინდა? — ისეე მიძინა.

უცნობმა კიდევ ღონიერად დაუყურა კარებს რახარუბი და დაუხანა: რა არის მაგისთანა ძილი, გამოლე კარი. ლეთისიამ ხმა ცინო თავის კონალით, საქაროდ წამოდგა, გალო კარი და უთხრა: ოჰ, შენა ხარ ბოლქვი?

— რა დავებართა, რომ ძილს გერ გამოაჩინო?

— ამისთანა სიცივეში და ამ დროს სიარული გაციონა? შეგიღ, შეგი.

შენ შევიდა თავით ბოლომდის გაწურველული მადლი ტანის ზრელ თულა დილა, ნახალი მოიხსნა და ცეცხლი პირს დაუდა. ლეთისიამ შეგი მიუბრუნა და უთხრა: გათბი, ძალიან შეტევილებული იქნები.

— სიცივე ვილას ასაოეს. აი, ყო-ნალო, მე რისთვის მოველ: უნდა შეგავტყობინო, რომ ამირხანმა ვილოტა, გარი შეკარა და, სცა და დილო შინაქუს შემოესცა. საქაროდ შენ შესატყობინებლად გამოიბარე.

ამის მაგლობას ლეთისიამ ცა თავზე დადაცუნა და ვაუცებით მიუგო:

ქალაქის საბჭომ საუინანსო კომისია პირია და ქალაქის შემოსავალ-გასვალის გადასინჯვა და, თუ შესაძლოა იქნებოდა, გასვლის შემოკლებაც მიანდა.

ყველას ეგონა, რომ საუინანსო კომისია ქალაქის თავისა და საბჭოს სხვა მოხელეთა ჯამაგირს შემოკლებდა, მაგრამ სულ წინააღმდეგობა მოხდა: ნაცვლად შემოკლების მოუშუბეს კიდევ მაშინ, როდესაც თავის გვარი სხვა ისეთი საქირობა ჰქონდა ქალაქს, რასაც დროიანად უნდოდა მიშეელება, მაგალითად, ქუჩებს, გარდა ორის უმთავრესის ქუჩისა, დანარჩენები ისეთს ცულს მდგომარეობაში, რომ ავღარში კაცს გარედ არ გამოესვლება. გარდა ამისა ქალაქს არა აქვს სამქურნალო, რომ რამე მართლებს და სენის გაჩენის დროს ორიოდ-ღარად-ღატაკს თავ-შესაფარი უშოვოს და სხვ. ყოველივე ეს საფინანსო კომისიამ აინწუში არ ჩაიგოლა და ქალაქის საბჭოში მოსამსახურეთ, რომელთა შესანახად ქალაქის შემოსავლის მეოთხედი ნაწილი მიდიოდა, ჯამაგირი მიუშუბათ თითქმის ორი ათას მანეთამდე.

* ყვინადა: (შორაბის მახრა): ამ რამდენისამე დღის წინად გახარეცეს სოფ. საქარაში გლეხი დიმი. პარბაქიძე, ავახაყებმა წაიღეს ცხრა მანათი ფულად და ეცრცლებული. დაწნა-ფენი: ლ. გელავე, წერეთელი და ლლოტი შეტყობილ იქნენ.

8 აპრილს დაქცენ თვის იმავე სოფელში მოხუცებულის მუდღისი ე. წარმაძის სახლს. მუდღელი დასტურს, ფულად რეას თუმანზე მეტი წართევს, დაწნა-ფენი გერ აღმოაჩინონი არ არიან. ბოქული მხნედ დამეძეს

— განა ვე შესაძლებელია, უყვარდ ლაქად დაგვეხსენე მინდობილ ხალხს? დიდივე, მართლაც, უბარონი არიან, მაგრამ ზაფის დღების დროს-კი გერ მაგალითი არ მომხალა!..

ლეთისიას საბოლოანი ამო დღეა-რე შეწირველად და შეწინებულე-ნი ეუბნებოდნენ ლეთისიას: გვიშეველე, მიგაფარე ხსდემ, რაღა ექნათ ბჭევემზა?..

— ამა, რა გიყოთ? კანეთის გზა შეტყულები თოვლით და მეორე მხრით მტერი მოგვეგვამია.

ლეთისიას დღდა ბარბაციით წამოდა.

— კოშკში შევიდეთ, შევიღო, კოშკში.

— მინც სხვა საშეღი აღარა გექვს, პარგი იქ აზიღეთ.

მარიამა შეიღილ გააღებია: — აღე, შელო ბასილი, ავრემც ჩამოვედენ, ჩქარა ავიდეთ კოშკში, არ მოგვეწროს.

ბასილა ეცაკაცავით წამოხტა და დღის იმედას და ნუცემც აძღვედა.

ლეთისიამ ბოლქვის ხმანდი და ლული მოუტანა თარიღამ: შშიერი იქნები, შენაურ!

ბოლქვემ ორიოდ ლუქმა რომ შეკამა, და: მე ისევე ჩქარა უნდა უქანე

ავაზაკებს. აქეთენ საზოგადოდ ძალიან გეშინდა ძარცვა-გლეჯვა და ვაზაკობა. დღე არ ვაგა, რომ ამისთანა არა მოხდეს-რა.

* ქაიხვა: ჯოჯოხეთის ერთი მუგუზული აცლდა, და ისიც მიუშუბეს, სწორედ ასევე ჩენი საქმეც. ხალხი მიიღოლა ამდენის ეთი-გვალანით: ეს ერთი ეკვარა, ძლიერ გაათავს მალაქების სოფლის გზა, და ახლა იგრისა და ელდრისაქენ გეგუშუნენ კალიის საწყებულად. აი ეს ათი დღე, რაც განუწყვეტლად მიუშობს და ებრძვის ამ საშინელ ხალხის კეთილ-დღეობის მტერს, და ეგრას აუღებს, დღეში 500—700 კაცი. ამბობენ, საშინო თუმანი დაწესებული ხარჯად კალიის გასაწყვეტად, და გერ-გერობით-კ ეს ფული არსად სჩანს—ამოღენა ხანია ხალხს თავის პურით და ნიბებით შუშობას.

გუშინ 4 1/2 საათს საღამოზე ცის შუამ ღრუბელმა ჩამოგვეყარა საშინელი სტევე, ისე მსხვილი, რომ მოაგეტყულებინ წაბლის ოდენა იქნებოდა. სტევემ ბოლქვად დაქრა მახანას, ფანთას, ზოდისსტევე, ასანაურს და ხანებარ საქობას, — და ამ სოფლებს გასწერიე ალაზნის მინდრებს. წინამარბი სტევემ გააფუტა ხეხილს გარად, ეზის კირატც და უქანა მხარს-კი იმდენი ერა დალოლო-რა, მხოლოდ ხეხილები გააფუტა. ლეთის-მადლით, გერ პურის მოსავლისთვის არ უფნია. აბეთ სტევე იყო, რომ ხუთმეტის წუთის განმავლობაში ძლიერ დანდა და დასტევილი ალაზები თეთრად დათოვლილსავეთ გამოაყურებოდა.

* ლაგოაქსა: აქ საშინელი ამ-

დებარუნდ, თორემ ამირხან შემოტყობას და მაშინვე მოიპოვებდა.

— კარგი ყონალო! მდლობელი ვარ, წიღ თვის ნუ ვაფუტებ.

ლეთისიამ ბოლქვი გაისტუმრა და თეთრით მეზობლებს დახასხას: თუშნო, გაიღვიძეთ, ეფრა ჰხედათ წუნ-კალა უბირა დიღებმა გვიღალატეს!

კოშკში ავიდა და კარები ჩამოკეტა. ამ დროს შეიქნა სოფელში თოვლის სროლა და სახლების ცეცხლის წაქიდება. ლეთისიამ თან თოვსა სწმენდა და თან ცოლს ელმანაზავებოდა:

— ბნეე მარამ; შენის სიყვარულით გამძებრევეე მაინც, ჩემი დღე-ნი ჯარიათაზას და ცხვარაში სიარულით გავტყობნა და დანაზრულელებული ვიყეე მაგ ლამაზის შავი თვალების დატყობნა. ექმნი წყლფიდა გჯარო ავფერწირა და ერთი წლის ანგარიშ-ში-კი არ გამოვიდია შენ გვერდით. შენ ისეე ის ლამაზი, თეთრ-ყირბიში ბუნებულ ხარ და მე აი ლამის თეთროთა თამა გამოვიტროს. ესღა შენით იმით უნდა ვაიხარო?

— ნუ გეშინან, ბნეე! უპასუხა მარიამა: მანამ ცოცხალი ვარ, ევ არ იქნები, თუ დავიბოცებთ, ერად და გიხოსტენი, ეცოცხლოთ და ერთათ.

ახალი ამბავი

* იარმუკას და აუღობრის მოედანზე ქალაქ აშენებულ აქვს რამდენიმე ხის დუქანი და ქრით აძლებს ხოლმე. ამ ორის-სამის წლის განმავლობაში ხშირად ისმინდა საბჭოს კრების დროს საშუალო, რომ ეს დუქანები აუშრობეს ქალაქის ტრანსპორტს და მიკინის შხრითაც არა ფრიად სასიამოვნოა იმითი შენახვა. თუცა ცხელი საჩივარი გაიხსოვდა, ეს დუქანები მაინც არ გაუქმებულა დღემდე, რადგან კარგი ფული შემოსილია და ქალაქს ამ სად შენობებიდან. ამის დასამტკიცებლად მოვიყვანთ თუნახს იმ შემოსავლისას, რომელიც ქალაქს აუღობა 1888 წლიდან მოკიდებული წარმადლამდე:

- 1883... 5.749 მან. 1887... 5.753
- 1884... 5.383 — 1888... 4.776
- 1885... 4.832 — 1889... 5.628
- 1886... 4.900 — 1890... 6.092

ამ რეა წლის განმავლობაში ქალაქს აუღობ თავის ბატარა დუქანებიდან 43 ათას მანეთზე მეტი. ამ 1891 წლის განმავლობაშიაც უნდა აიღოს 8 201 მან. და ამ გვირად ცხრა წლისა გამოდის 50 ათას მანეთზე მეტი.

ცხნაღა, ამავე ადგილებში რომ ამოაშენო შენობები აავსო ქალაქში, რეგონავალი ვაკელებით იმატებს და ის სამღურავი და საჩივარიც მოიხსობა, რომელიც დღემდე ისმის.

* ჩვენ მოგვიყვია ახალი რუსული წიგნი: «Слопенія Россіи съ Кавказомъ въ XVI—XVIII столѣтіяхъ», სიტყვა თქმული პროფესორის ბ. ა. ცვაგარელის მიერ პეტერბურგის უნივერსიტეტის წლიურის აქტზე, 8 თებერვალს 1891 წელს. ეს სიტყვა პეტერბურგშივე ცალკე წიგნად დაბეჭდილი და სულ 48 გერს შეიცავს საკმაოდ მოზრდილის ტანი-სას. წიგნის ბოლოს აღნიშნულია ის წყაროები, რომელიც ხელთ ჰქონია

ველეტონი

ფილო შანაძოში (დიტო თუბის ნაამბობი)

უნდა ესთქვათ, რომ ძველის ძველად კავკასიის მთის სხვა-და სხვა სოფელში, სადაც მსტორებენ ლეგია, დილონი, ქისტინი ხევისურნი და თუშნი, ჩვეულებად დაელოთ, რომ ერთი თემი მეორე თემს მოაკეთლებს მიუღებარად, ჩენენ შავი დედლოდა, რადგენი წლითაც ოარივე მხარეს ჰსურდათ, ზაფს დასლებდნენ და შექს-ცვლიდნენ ტყუილს და ქუბს, რომელიც მინწეაღა: ტყუილ—ეცაკაცავი და ქუდი—ნაშუსის. ის იყო მაშინ იმანთის შერიგების ნიშანი და ასე ზაფის დამდებნი ისე შეტყუდნი იყენენ მტერც პირბოლით, რომ არც ერთის მხარეს არ შეეძლო დანიშნულ ვადამის მინდობა, ტყუილების მოტაცება და სისხლის დღრა. ერთმანეთში შვიდილობანად დადიოდნენ.

ავრეთევი დიღობის ჩვეულებად იყო მიღებული ყონალობა. რა-კი დიღო ერთხელ დაუყოვნებლად ვისმე, თუნდა ზაფი შეტყუდებული ყოფილიყო, დიღობამ გამოიბარებოდა და მი-

თვდა თავის ყონადთან, ტუტულის თუ მართლდ თავიანთ ქვეყნის ამბავს მოჰკრებდა და მიუტანდა, რა იყო, თავი იმის სახლში გამოიყვება, რადგან ვაშშილი აწუხებდა და, როდესაც გამოაზღვრებოდა, დაბრუნდებოდა ისეე თავის ქვეყანაში და ბევრჯერ ჯარს თითონევე ზედად მოუძღვებოდა წინ და ყონალობავე სახლს ააულებინებდა.

ამ შემო ტქმულის ჩვეულების-დაგვარად, ათას რეას ოც-და-თოთხმეტს წელს მორანდომეს დილოს სოფლებმა და იმთამა ნაიამა აღდამის შეღობა ამირხანმა პარ-ჩიეთ თუშეთის სოფელთან ზაფის დაღება და რამდენისამე დილონით მივიღა ამირხან დილო, შანაქოში გამოაცხადა სურვილი შერიგებისა და თუშებმაც უნარი აღარა სთქვეს და ორთვე შხრის თანხმობით ოთხის წლით ზავი დასსდეს, შესცვალეს ტყუილ და ქუდი. ამისთვის ზამთრობით თუშობად დარჩებოდნენ ხოლმე თუშეთში, რადგან ვადამის აღარ შეეძლოთ ერთმანეთის მტრობა და კანეთის სოფელს აწენაში აღარ ჩამოდიოდნენ, იმ აღენაში, სადაც ცხლა მოსასდგობდნენ.

1816 წელს, თებერვლის თორმეტს, დილოში მსტორებს ლეთი-

ბავი მოხდა: თვის ხანში მოკლეს ღამით ღელა და მისი ახალგაზრდა ვაჟი შეიღო. მკვლელები ვერ უპოვნინ...

* სიღნაღი: ჩვენს ქალაქში ქართლის წიგნის მალაზია არსდება. მალაზიას აარსებს ერთი აქტიური ხელო...

* საკუთარი კორდესანდონტი გზს. * * * * * ისა დაქვითი იყუება ქუთაისიდან, რომ იმ აპრილს ქუთაისის ოლქის სასამართლოს გეო...

სასამართლო ამ დანაშაულობაში სხუე და აღკვესნარე ჩიკვიძეები ბრალდებულად იცნო და იმანებე პირველს ღირსების ჩამობდა და კ...

* თელავის, სიღნაღისა და თიანეთის მაზრათა მცხოვრებთ სიხილეს ხელმწიფე იმერატორს, რომ თელავში სატენიკო და სახელოსნო სასწავლებელი დაგვიარსეთო. თელაველებმა სასწავლებლისთვის საჭირო...

კოლმჭირი ამ დანაშაულობაში იყენენ, არიდესკა გოგონაურის ცოლმა ქანდარი ამოხაზა: — მიშეღეთ, ჩქარა კოშკის კარი გაიღეთ და შემიჩხეთო. ღვთისამ აიყენა დედა-კაცი და კარი ისეე მაგრა ჩამოკვეტა. ამ დროს სოფლიდან მოიხმა დედა-ზურჩის ხმა და ჯარის ხმაურობა. ქალები ტირილით გვერდებზე ღვთისისა და ისიც იმელს აძლევდა: — ნუ გეშინათო, რაც უნდა დიდად გჯარი მგებრეგებეთო, მანამ ტყვიანობაში მამქეს, ჩვენ სიხილავეს არ გავტარებო.

დილობა და შანაჯიო ხალხი აიშალა. შექნა წიგლი-ციგლი და უშეუღებელი ეგების ხმა. ლტენი გულ-დამშვიდებულ თუშებს შემოესინდინ და შეიჭრა სისხლის ღერს. თუშები თავიანთ ვიწრობას არ იშლიდნენ, მაგრამ ვაქციეს გზა-კი არსათია ჰქონდათ, რომელიც კოშკებზედ მახლობლად იდგნენ, კოშკებში შეიხიზნენ და სტეფანი-კი ძაღვებდ ომობდნენ, მაგრამ რას ვაწყობდნენ სამი ათას ლტენი გჯარი თან. ლტენი ხოცდნენ ხალხს, ბარჯს იკლებდნენ. იყო ერთი საშინე...

ადილის უსასილოდ მიცემა ივისრეს. ეს სათხოვარი პეტერბურგიდან წარმოგზავნილი იქნა კავკასიის მთავარ-გენერალს ვანსახილველად, რომელმაც თავის მხრით ტფილისის გუბერნატორს გადასცა. ბანს გუბერნატორს, როგორც „НОВОЕ ОБОЗР.“-ე ამბობს, — ახეთის სასწავლებლის დარბაზის ახრი დიდად მოუწონებია და სასურველი მოხსენებაც წარუდგინია მთავარ-მართებლისთვის.

* 8 აპრილს პოლიციის პარკელს ნაწილში გარს მებრავნობდა ალაქოი მუტრეველი ტფილისის მცხოვრებელი ანანა გრიშის ძროხა მიკვარა. გვიგდეს დროს დაიწროს და დააპატიმრეს.

* ამავე დღეს იმავე პოლიციის ნაწილში იგან მერიხაშვილის სპარსეთის ქვეშევრდობა მუსსის მიკვარა 70 მან. ვულად და 15 მან. სიოთელბა. ქარადი ტელეგრაფის საშუალებით მღვიმე და დააპატიმრეს.

* 10 აპრილს ტფილისის ვაჭრამ არტემ ენუიანთაძემ გამოაცხადა პოლიციისადმი, რომ ჩემმა მოხალსე მთვ. ქვეშის მცხოვრებელს სოფლი ჭვლიშვილმა სხვადასხვა დროს მიკვარა 15 მან. სიოთელიბა. ნაწილი შეიგერეს, შეურღობაში ვაჭარებდა და ქალოვი უნებე დაპატიმრა. დანაშაუვ სასამართლოში მისცეს.

* 9 აპრილს მისიელის ქვანუ მიკვლევილის განგებების დროს სოფლი კაჯური სისას ახვალეს ტელეგრაფი 50 მან. ღირველი ოქროს საათი. ქურდი იაგორ თხანაძე იპაგეს და დააპატიმრეს.

* აპრილის 10 მოწმინდაში რეველები იგი მოიკლეს ტფილისის საავტოლო სასწავლებლის მენავე ვლასის მოწმინდადმსანდრე მიკვებნა.

დაბაღ სოფელი

(მოწერილი ამავე) სოფ. დაბაღ-სანდრა, (შორაბის მაზრა), ახალმა წევრმა ბედნიერი ფენი ვერ მოიტანა ჩვენთვის: ახალს წელს მოხატა სხვა-დასხვა ვაგრა ვაგაბდები ავადმყოფობა, ქურდობა და ძარცვა-გლეჯვა, რომელიც იმითია იყო აქტიურ. თან იხლდა კიდევ შეუბრალდებელი სიყვლილი. თითქმის დღე ისე...

ლტენი მესამე დღეს სამხის სული ტყვე გაისტუმრეს დილაში და თვითონ გამაგრებულ კოშკებს დაუწვეს ბრძოლა. თუშებმა სიბეჭეს, ჩვენ უთუოდ ტყვიანობაში შემოგვეკლდებო და ერთის კოშკიდან ღამით სამი ბიჭი გამოაპარეს და შეთეს ტყვიანობის მიშეღება მსიხილეს. შეთეთ-თუშ მითხელდნი ზოგნი სახელით მინც იცნობდენ და, ვისაც არ ვაუგონია იმისი ექცეობა და გმირობა, თუ უღაგილა არ იქნება, მტორედს დაწერილი ვაუცნობ: შეთეთ-თუშ სიბრძნედავე შეჩვეული ყოფილა ევლურს ცხოვრებას, უცყარად თურქე მთებში სადავლოდ საიარული იმისთანა თივე ძნელად ვიგვიდიდა, რომ ლტენს არ შეგვედროდა, იმით თან არ გზარდოდა და არ ვაგებრეგნა. ოარი-საჩის ბიჭით ვაგნასკლდა მთებში და, რაც უნდა დიდი ლტენს ჯარი შეგვედროდა, მინც უყენებელი გამოვიდა ზოლმე, თუშეც მრავალგან იყო დაჭრილი და მტრის მტის მუტ კონდახის ცეხით ლოკებზედ მუტის ტრალი კოკოკები ჰქონდა ამოშვდარი. სხვა-დასხვა ლაშქრობაშიც ვაგვჯელ იყო მთავრობისგან დაჯილდოებულნი. დლისტანში იმის სახელით ლე...

არ ვაიფიებს, რომ მიცვლებული არ ვაგნენონ სახალხოზედ, ყუწიელი თუ მოხუცებული, ქალი თუ კაცი, ყველა იხიოცება და ეზვიართ გულხელ დარეფილი და შეესტკირით ამ დედლეურებას და კაცი მშველელი არ არის.

ამ ერთის კვირის განმავლობაში ვარაიცივალო აქ, ყმაწილებს ვარდა, ოთხი მოხუცებული კაცი, რომელიც ერთ კვირაში იყენენ დაბადებულნი და ამ წუთის სოფელსაც ერთ-ერთი ვამოცხადებო. ერთი ამ მოხუცებულ თიანე იყო პატიოანანი მოადენარი ჩვენი, მღვდელი ს. ი. ბარ-ქე. იმის მეკლდინობით დარბაზი ჩვენს სოფელში საეკლესიო-სამრევლო სკოლა, რომელიც არსებობს ავგრ მეტრეხაშვილს წელიწადი და ჰყენს მკირაოდენს განათლების სხვის ჩვენის სოფლის მოზარდ თობას. ვარდაცვლებულს მოაღორის დასაუფლებად დასტერო. მრავალი ხალხი და თიად-აზნაურობა.

ქურდობა და ძარცვა-გლეჯვა ჩვენს, როგორც ზემოდ ესთიეთ, სწორედ იმითია იყო, მაგრამ ამ ბოლოს დროს-კი მეტად ვანაზრდა. წარსულს მარტის 30 რიცხვს დავცა თივზე ბუთი შიოთაფ-იარაღებული ღამის რაინდი დ. ბ-ქეს. დ. ბ-ქე ერთი სახელით კაცია, რომელიც ნაბეღის ნაეთის მიღების შეთვალ-ყურე: თივეში ბუთი თუშმანად ვაგაბიარი აქეს და მით არჩენს ცოლ-შვილს; ავახაყეს-კი პოლიონის* პატრონი ჰქონებიათ. ავლეთ დიდი ზე, კარები იმით ჩაეჭირიათ და დამაპატიმრეს და შიშეული ხანჯლით დაადგნენ თივზე და სიბიჯდნენ ფულს შემდგენს სიტყვებით: „როგორც ბიჭია კინანე მიკვლეს, ისე მოკლავით თუ უფულო ვაგვიშეო“. მასანამელი ამ მოულოდნელის სტუმრებისა ეხებებოდა, არა ვაგაბიარა. ჩიო, თუ რამ მამქეს, წაიღეთო. წავლეთ ვერცხლის ქილები, ქაშარი და სხვა მანეთი ფული. როცა ვარად ვამოხალოყენენ, ერთ ავახაყთან დედახა ვაგაბიარისი. ჩი-ზე წაოგვიყენენ აქ. ეს არის ბეგრის ფულით პატრონიო? — და დამაპატიმრეს ტყა-ტყუთი ვაუდდენ თურქე ვანს.

კის დედა-კაცები აშინებდნენ ხოლმე შევლებს: „ნუ მტკირი, თორემ შეთე მიგვებო“. ერთხელ მართლა თურქე აცხადდა კიდევ ის დამუკრება: დილაში ერთ-ბა დღეს ვარად-კაცმა შეიღს ტირილი დაუშალა, ბავში არ ვაგომდა; ვაგაბიარული დედა წამოდა, აიყენა და უთარა: რადგან არ ვაგომდა, აი, ეხად შეთეს მიგვებო და ვანგვებოში თივი ვაუყო. ამ ყმაბად საელოდ მყოფი შეთე იქ იდგა და ყურს უგარდებდა. დედა-კაცმა რომ ვანგვებოში თივი ვაუყო, შეთემ ვანგვებოში ხანჯალი, თივი ვაგადგინა და ტანი დედას შერხა ხელში. აიან რომ შეპკილა, კაცები ვარად ვამოციდნენ, რომ ენაბით, ვინა ქნა ეს საქე. ახლა იმით მიუბრუნდა შეთე: დაპაიკო, მარჯვენა ხელემ დაპკო, და ვამოაქყო. მანამ საოფელი მსკობდა და კიგრა შეიქმნებოდა, შეთე და მისი აშანაგი მთას მიეფარენ.

მრავალი ამ ვაგირ შემთხვევა ვადასტობა შეთეს. ეს შეთე ამ ყმაბდ იყო თივის სახელში, თუშეთისავე სოფელს ქვეშე-ლაურთ-კარს და ვაგაყურება და-ფიქრებული კავკასიის თიოლიან მთებს.

პოლიცია შეუღდა ავახაყების ძებნას და, როგორც შეიკრეთ, სამი ავახაყი უყვე შეუჭარიით*).

არ ვაუვლია არც ერთ კვირას მას უყან და შემდგენ სახორელი აშაგი კიდევ მოხდა ჩვენში: რვა ახალი, როცა მზე ვგერ კიდევ არ ჩასულიყო, ავახაყები დავცნენ თივზე მღვდელს მამა ვასილ ფერაძეს, რომელიც საქაოდ მდიდარია და ეხლა შატრ-ვარეთ იმყოფება. მამა ფერაძეს თურქე ორი სტუმარიც უკოლბო სახეში და მოსამსახურე სანაზარელოში ვან მისი კეთების შესტვამოა. ავახაყები დაადგნენ თივზე სტუმარს და მასანამელს და სიხედნენ ფულს, მამა ფერაძემ უარი განცხადდა თურქე ფულის მიეკუზარე და ერთი მამა ავახაყთანა მქის იატაკზე დასცა ეს მოხუცებული მღვდელი და ორი-ოდე წილოც ჩაქრა. ორი ავახაყი თურქე სტუმარი-მასანამელს დადგა თივს და ხმას არ აღიბინებდნენ და ორი-ბიკი ვასტება ვარე დიდი ყუთი და მერე პატარა და წველით თიხიოდა და-სუთიას მანეთიანი და თიხიოტი თუშისანი, სულ 8620 მან. მამა ფერაძემ თურქე ზემად დამანა ვამოაძიო და ის ის იყო უნდა ესრლო ავახაყებისთვის, მაგრამ ამ დროს ერთი ავახაყთანანი ეცა თურქე, თიიბე-ბი ულარო და წარბში ხანჯალი შემაქრა და წართვა დამანა. ავათივე ერთს სტუმართანგან წართვეს ნაბაღი. როცა ვარად ვამოსულიყენენ და ქიკართან მისულყენენ, ისეე უყან დაბრუნებულყენენ, მესსილიყენენ და ეთქეთ, რომ კარვად დავაყვირდი, ამა თუ ვიცირობა და წასულიყენენ. მერედ ღერბოდა პოლიცია და შეუღდა ავახაყების ძებნას? ბესია სპარული

ბარბათაშვილის ლაშქარის რაშუსი (დასახელი. იხ. „იგერა“ № 79)

ლტენს შემოაღებმა მოაწმინდა ზედ* ზოგი ერთ სტრიკონებში ასეთი ცვლილება არის.

* უყვე მოგვიდა ახალ ამაღ ვერილი-დამ ცხობა ავახაყების ვინაზის შესახებ. რედ.

ენი იცის, რომლის დროების ვამარჯვება და ნ რომელი ვინაზობის მქარაყველი შემთხვევა ვაგანდებოდა. უყვე შეთემ მორიდდევ დინახა ბილიგებ ნაბიხელი სამი თუშე; ადგა, ვარედ ვამოაძიო და მგა-ვარებმა ქიარა მამა-ქანეს, სალაში მისცეს და აწნობეს დიკლასა და შანაჯის აულები. ავარიუე ვამარგებელი კოშკებისათვის ტყვიანობაში მიშეღება მსიხილეს. შეთემ რომ ეს აშაგი ვიგო, წელი მამაქყოდა, მაგრამ მსწარედ ვამოაძიო ოთხი თუში: კახო ვიგვარის მელიო, ვიგაბერი და ფანდურა და უთხრა: ბიჭებო, ჩვენი ვაგირების დღე ეს არის, თუშები მამა აბათი ნაშუსიანად ეცოცხალეთ და, თუ ჩვენ ეს ყმე-კობა აია ვეკობოდა, ზოგვერდის სათი ქალაქებში შეიქმნებოდა და ჩვენი ხანითაც შეიკლებოდა. წადიო, შევლებო, ღვთის სახელი ასე-ნეთ და შეუღეთით მათს. ვინიკობა და ზეგამა დავიბართ და ან მთიდან ვა-დასვლით, ვაგისათვის ნუ შეუჭარი-დებოთ: მამულის გულისათვის თივი უნდა დასვლით, ერთ დღეს დაბადებულხართ და ერთ დღეს უნდა დაიხორცეთ. თქენი სახელი უყვედვით დარჩება. კახეთში ერთ ერთად არის

დაბეკილია: ჭია მოაწმინდა, მთაო წინადევ, ადგილი შენა.

მერთე ტავის ბოლოს ასეა: აწცა რ თაგანი ლეკვარს განაღვეს, მესი ფაქინი შენა მოასწრფანს და მიშეწვარსა შუნს წადში მამოა-ბათა განახეგანს

დაბეკილიში არის: აწცა რ თაგანი ლეკვარს განაღვეს, მესი ფაქინი შენა მოასწრფანს მაგრამ შენადამა ვარ მოაღწვეს და ჭვარ-შეე განახეგანს

მეტეთე ტავში: გუდას თქმა ჩემი შენს აქათა... ზე-სენაღას სადგურს, კიპავს, რათა და მთის აქა ამაგას... მაგრამ ჭვარში ვანგვარებას ვერ სწნობს უგნაქრს

დაბეკილიში: გუდას-თქმა ჩემი შენს აქათა... სიბეგურს, შესაართ საყოფით, რომ და მთის აქა ამაგას... მაგრამ ვერ სწნობენ გუას მომაკვანია განგებას ცვარს

მეექმე ტავში: დაფიქრებული ვაქვე სერხუდა და ცთა მამართ მანადეს ტრფობით შემოაგრტვამდა მასის მწუხარი, ადმუ-ბი საარადი მღვარებათა; მსოფლოდ ნაივ, სეღად მწროფებო, დე-ღათა მორას ადმოაყესსოღად და მღვმარხი შემოგარესი მათ ჩქეს გუდას თანსმეგობად

დაბეკილია: დაფიქრებული ვაქვე სერხუდა და ცთა მამართ მანადეს ტრფობათა, შემოაგრტვამდა მასის მწუხარი, ადმუ-სუბი საარადი მღვარებათა; ხანდახანს სეღად მწროფას ნახეი დე-ღათა მორას ადმოაყესსოღად და ზოგვერ ჩემი შემოგარესი მათ ჩქეს გუდას თანსმეგობად

მერე ტავში: სდგუს ეფოგება არე მარხი, ბანდი ვაგვერს ცისა ვამარს; მოსადგეს მთავარს, ვათა მავარე, ვა-სხსი მთა წმინდა, მთავ წმინდა, ადგილი შენსი, ვითა შუბიო და მშეგებო სუფა დე-ღათა მამანსება

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

დასსე მისი ამ მჭეხებო, მათი უფროს მშეხი, ვაგვერებას

